

Progresjonsplan for Trysil Friluftsbarnehage 2023-2024

Det skjer mye med et barn i løpet av tiden det går i barnehagen, og det er derfor viktig at hvert enkelt barn får oppgaver og utfordringer som er tilpasset den enkelte. I barnehagen benytter vi ofte aldersdelte grupper i for eksempel samlinger, på temagrupper og på turer for at barna skal få et best mulig tilbud i forhold til alder og modenhet. I progresjonsplanen er mål og aktiviteter delt inn etter nivå/alder. Dette skal gi oss føringer for hvordan vi skal utvikle aktivitetene for barna etter hvert som de blir eldre i barnehagen. Disse inndelingene er ikke absolutte, men må alltid sees på i forhold til det enkelte barns modning og erfaringer.

Rammeplan sier dette om progresjon:

“Progresjon i barnehagen innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære nye ting og oppleve fremgang. Alle barna skal oppleve progresjon i barnehagens innhold og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-aktiviteter og læringsmuligheter.

Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker og materialer og utforming av fysisk miljø. Barna skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter.

I årsplanen har vi en egen progresjonsplan knyttet til hvert enkelt fagområde. Barnehagen bruker “alle med” som måler barnas progresjon innenfor emnene språk, sosial kompetanse, motorisk utvikling, lekekompetanse, hverdagsaktivitet og trivsel, i tillegg til observasjoner som gjøres i det daglige. Progresjonsplanen beskriver barnehagens pedagogiske arbeid i praksis, og sier noe om hva personalgruppen skal ha fokus på gjennom barnets utvikling. Barnehagen oppfordrer foresatte til å bruke progresjonsplanen

Personalet i barnehagen skal:

- ★ Legge til rette for at barna opplever mestring samtidig som de skal ha noe å strekke seg etter
- ★ Legge til rette for at barna får nye erfaringer og opplevelser samt sørge for en progresjon gjennom bevisste valg av bøker, turer, opplevelser, utstyr og materiell som skal være tilgjengelig for barna.
- ★ Oppdage og spille videre på det barnet er opptatt av

Kommunikasjon, språk og tekst

Mål:

- ★ Barnehagen skal bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse og sin språkkompetanse.
- ★ Barnehagen skal stimulere til språklig nysgjerrighet, bevissthet og utvikling.
- ★ Barna skal få mulighet til å leke med språk, symboler og tekst.
- ★ Barna skal få mulighet til å erfare ulike formidlingsformer av tekster og fortellinger.

Nivå 1 1 - 2 år	Nivå 2 3 - 4 år	Nivå 3 5 - 6 år
<ul style="list-style-type: none"> ● Synge enkle sanger med barna. Bruke mye bevegelse og konkrete til. ● Dramatisere, lese dikt, rim og regler. Klappe til stavelser ● Lytte til og samtale aktivt med barna gjennom hele dagen. Vi benevner det barnet peker på, ser på og er opptatt av. Vi setter ord på begreper, på det som skjer rundt oss og felles opplevelser fra barnehagehverdagen med glede og mestring i fokus. ● Ha høytlesing for og sammen med barna, enkeltvis og i grupper. Bøker står lett tilgjengelig for å oppmuntre til egenlesing. ● Invitere barna til samtaler der de får anledning til å fortelle, undrese, reflektere og stille spørsmål. ● Sette ord på og støtte barna i å uttrykke følelser og behov på ulike måter ● Være lydhøre for barnas nonverbale språk: Kroppsspråk, mimikk og tegn ● Benytte seg av bilder, bøker og konkretiseringsmateriell i samtaler med barna. ● Huske at alle rutinesituasjoner er en unik mulighet til språkstimulering ● Bruk språket aktivt sammen med barna for å bygge relasjoner, løse konflikter og skape fellesskap .	<ul style="list-style-type: none"> ● Presentere noe lengre eventyr og historier visualisert med konkrete og bilder til ● Undre, reflektere og stille spørsmål til og sammen med barna ● Støtte barnas lek med utforsking av skriftspråket, f.eks lekeskrive, skrive tekst til tegninger, gjenkjenne bokstaver i navn og ord. ● Ha språkgrupper for barn som har utfordringer innen språk. Innholdet kan være arbeid med konkrete, spill, bøker og historier. Gjennomføres i liten gruppe. ● Bruke språket aktivt med barna til å skape relasjoner, være deltaker i lek og som redskap til å løse konflikter.	<ul style="list-style-type: none"> ● Oppmuntre og støtte barna til øve seg på å ta ordet i gruppe. ● Oppmuntre og støtte barna til å fortelle og gjenfortelle historier i en gruppe ● Oppmuntre og støtte barna til aktiv kommunikasjon i hverdagen og oppmuntre til samtaler. ● Ha høytlesing av bøker med mer tekst og lengre handling ● Støtte barnet i å bruke det verbale språket som redskap til å delta i lek, løse konflikter og skape relasjoner ● Støtte barnet i å utforske skriftspråket ved å gjenkjenne noen bokstaver/lyder, og kjenne igjen navnet sitt og skrive navnet sitt ● Styrke barnets språklige bevissthet ved å rime, lytte ut første lyd i ord.

Kropp, bevegelse, mat og helse

Mål:

- ★ Gi barna gode vaner som følger livsløpet
- ★ Barna skal få oppleve bevegelsesglede, matglede, matkultur, mental og sosialt velvære og fysisk og psykisk helse.
- ★ Barna skal oppmuntres til å spise sunn mat og få grunnleggende forståelse av hvordan sunn mat bidrar til god helse.
- ★ Få kjennskap til hva som er variert og bra kosthold.
- ★ Personalet skal legge til rette for at barna får være i bevegelse, lek og sosial samhandling.
- ★ Barna skal få oppleve glede og mestring ved bruk av fin- og grovmotorikken
- ★ Barna skal få bli kjent med egen kropp og utvikle bevissthet om egne og andres grenser

Nivå 1 1 - 2 år	Nivå 2 3 - 4 år	Nivå 3 5 - 6 år
<ul style="list-style-type: none"> ● Personalet skal hjelpe barna å bli trygg på egen kropp, å bli kjent med ulike følelser ● Oppmuntre barna til å bidra ved påkledning ● Aktiviteter som videreutvikler fin- og grovmotorikk. ● Introdusere barna for kroppens sanser ● Synge sanger som benevner kroppsdeler ● Lære bort god hygienerutiner f.eks håndvask, ved matsituasjon og bordskikk ● Tilrettelegge måltider og matlaging slik at det bidrar til måltidsglede, deltagelse, sansebruk, samtaler og fellesskapsfølelse ● Gi barna et sunt og variert kosthold og gode matvaner. F.eks spise og drikke selv, sitte på plassen sin ● Legge til rette for turer i nærområdet hvor barna får grovmotoriske utfordringer med erfaringer i ulendt terreng og underlag ● Utfordre barna til bevegelseserfaringer og sanseopplevelser inne og ute gjennom hele barnehageåret. ● Støtte barnas følelser og oppmuntre til å vise følelser. Barna skal få utvikle et bevisst forhold til sin rett til å bestemme over egen kropp og respektere andres grenser.	<ul style="list-style-type: none"> ● Øve blyantgrep og saksklipping ● Snakke med barna om ulike følelser og sette ord på det ● Støtte og oppmuntre barna i prosessen fra bleie til toalett ● Snakke med barna om kroppen og dens funksjoner ● Utfordre barna til å stole på egen kroppsbevissthet ● Øve på å smøre egen mat ● Oppmuntre barna til gode matvaner, forsyne seg med rimelig mengde, rydde opp etter seg og takke for maten	<ul style="list-style-type: none"> ● Gi barna kunnskap om egen kropp og hvordan kroppen fungerer ● oppmuntre barna til å bli selvstendig ved toalettbesøk ● Bevegelse i naturen og gå lengre turer ● Legge til rette for videreføring av motoriske ferdigheter ● Oppmuntre til å være omsorgsfulle til dem som er yngre, ved påkledning og måltid. Sette seg inn i andres følelser og handle deretter ● Samtaler om hvorfor det er viktig med håndvask, bordskikk

Kunst, kultur og kreativitet

Mål:

- ★ Barna skal få erfaring og opplevelse med musikk, dans, drama og teater, litteratur, film og billedkunst.
- ★ La barna oppleve mestring og glede ved å uttrykke seg gjennom skaperglede og kreativitet.
- ★ Barna skal introduseres for et variert utvalg av formingsmaterialer, og få erfaring med ulike teknikker og uttrykk innenfor faget.
- ★ Innrede barnehagen slik at det gir mulighet for kreativ lek og aktiviteter.

Nivå 1 1 - 2 år	Nivå 2 3 - 4 år	Nivå 3 5 - 6 år
<ul style="list-style-type: none"> ● Syng og spill med rytmeinstrumenter sammen med barna. Lytt og dans til musikk. Bruk mye bevegelse og konkrete til. ● La barna bli kjent med tradisjonelle barnesanger. ● Tegne, male, bruk plastelina, papir, stoff og andre formingsaktiviteter sammen med barna. ● Bruk hele kroppen for å bli kjent med materialer (smake, lukte, røre, høre) ● Dramatiser enkle sanger, eventyr og fortellinger med konkrete. ● Ha fokus på prosessen sammen med barna. ● Gi barna anledning til å uttrykke sine estetiske uttrykk med hele kroppen. ● Lage utstillinger av barnas arbeid/ferdige produkter.	<ul style="list-style-type: none"> ● Lær barna enkle sangleker ● Bruk ting i naturen og uttrykk seg estetisk med f.eks landart. ● Støtt barna i og opplev glede og stolthet over egen kulturell tilhørighet. ● Bruk ulike teknikker, materialer, verktøy og teknologi til å uttrykke seg estetisk. ● Tilrettelegg for rollelek og symbollek i den daglige barnehagehverdagen. Støtt lekerutinens videreutvikling ved å tilføye dramaturgi, utstyr og andre ideer. ● Legg til rette for å videreutvikle barnas kreative prosesser og uttrykk.	<ul style="list-style-type: none"> ● La barna få klippe, lime. ● Eksperimentere med barna. ● Lær barna regler, rim og sanger. ● Dramatiser sanger og eventyr ● Utvikle barnas selvfølelse og initiativ-la barna få prøve seg og opplev mestring. ● Oppmuntre barna til å være synlig i gruppa. ● Ta i bruk fantasi, kreativ tenking og skaperglede. ● Presentere ulike formingsmateriell og få kjennskap til ulike teknikker.

Etikk, religion og filosofi

Mål:

- ★ Barnehagen skal skape interesse for samfunnets mangfold og forståelse for andre menneskers livsverden og levesett.
- ★ Gjennom å samtale om og undre over eksistensielle, etiske og filosofiske spørsmål skal barn få anledning til selv å formulere spørsmål, lytte til andre, reflektere og finne svar. Slik skal barnehagen bidra til å legge grunnlag for kritisk tenkning og dømmekraft.
- ★ La barna få en forståelse av samfunnets grunnleggende verdier og normer.
- ★ Barnehagen skal la barna få kjennskap til fortellinger, tradisjoner, verdier og høytider i ulike religioner og livssyn og erfaringer med at kulturelle uttrykk har egenverdi.
- ★ Markere og gi barna kunnskaper om merkedager, tradisjoner og høytider fra religioner og livssyn som er representert i barnehagen.
- ★ Bli kjent med andre steder på jorden der de bruker naturen på andre måter enn vi gjør her.

Nivå 1 1 - 2 år	Nivå 2 3 - 4 år	Nivå 3 5 - 6 år
<ul style="list-style-type: none"> ● Ha felles grunnsyn. Alle barn har lik verdi, og er like betydningsfulle. ● Være gode rollemodeller og veilede i forhold til praktisering av grunnleggende normer og verdier som toleranse, omsorg, likeverd, nestekjærlighet samt respekt for ulike religioner og livssyn. ● Oppmuntre barna til å si "hei" når de kommer, "ha det" når de går og "takkt for maten" etter måltider. ● Oppmuntre barna til å dele leker med hverandre, gi og ta, inkludere andre i leken og vente på tur. ● Markere tradisjoner som 17.mai, påske, jul og andre religioner som er representert i barnehagen. ● Undre og filosofere med barna over små ting i hverdagen. ● Være bevisst den betydningen vi har som rollemodeller også gjennom å vise respekt for kolleger. ● Oppmuntre barna til å si "nei" eller "stopp" for å sette grenser for seg selv. Små og store viser respekt for det som blir formidlet. ● Møte hvert barn der de er i sin undring og sosiale/kulturelle utvikling og inspirere til videre utvikling. Det vil skje gjennom samtaler vi har med barna i hverdagen .	<p>Personalet skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Markere nasjonaliteter som er representert i barnegruppa med f.eks språk, flagg, kart. ● Gi barna kjennskap til å markere merkedager, høytider og tradisjoner i den kristne kulturarven, samt andre religioner og livssyn som er representert i barnehagen. Vi markerer bl.a jul, påske, 17.mai og samenes nasjonaldag. ● Hjelp barna i å finne løsninger selv der ingen er vinnere og ingen er tapere. ● Undre og filosofere sammen med barna ved hjelp av bilder og bøker. ● Vise engasjement og være undrende i lek og samspill. Utvikle gode samtaler med barna. Barnas tro, spørsmål og undring skal respekteres og tas på alvor.	<p>Personalet skal:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Hjelp barna til å sette ord på sine og andres følelser. ● Gi barna kunnskap om bakgrunn for feiring av ulike merkedager og høytider, som påske, jul og 17.mai. Og fra andre kulturer/nasjonaliteter som er representert i barnehagen. ● Formidle fortellinger og undre oss over etiske, religiøse og livssynsmessige og filosofiske spørsmål sammen med barna.

Nærmiljø og samfunn

Mål:

- ★ Barna skal bli kjent med samfunnet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet og få innsyn i ulike tradisjoner og levesett.
- ★ Barnehagen skal bidra til at barna møter verden utenfor familien med tillit og nysgjerrighet.
- ★ Barna skal bli kjent med den samiske kulturen.
- ★ Barna skal få utforske områder i nærmiljøet.
- ★ Barna skal få erfaringer med demokratiske avgjørelser, betydninger av likhet og rettferdighet og at gutter og jenter er likestilte.
- ★ Utforske dyr og natur i nærmiljøet.

Nivå 1 1 - 2 år	Nivå 2 3 - 4 år	Nivå 3 5 - 6 år
<ul style="list-style-type: none"> ● Gi barna en følelse av fellesskapet i barnehagen f.eks gjennom fellessamlinger og fellesarrangement. ● Gi barna kjennskap til nærmiljøet gjennom opplevelser og erfaringer i nærmiljøet. ● Oppmuntre barna til å medvirke i egen hverdag, ved å være lydhøre både overfor kroppslige og verbale uttrykk. ● Markere samefolkets dag og 17.mai sammen med barna. ● Være aktivt tilstede der barna er i lek sammen med andre barn ● Sette ord på barnas positive handlinger overfor andre og oppmuntre til å hjelpe hverandre. ● Gi barna like muligheter, fremme likestilling og motvirke diskriminering og rasisme. Alle barn får lik oppmerksomhet og tilbys samme aktiviteter.	<ul style="list-style-type: none"> ● Hjelp barna i å orientere seg og ferdes trygt i nærmiljøet, bl.a lære noen trafikkregler. ● La barna medvirke gjennom å få erfaring med å lytte, forhandle, diskutere og få uttrykke sin mening. ● Ha samtaler med barna om konsekvenser av handling og valg. ● Bidra til å gjøre barna kjent med eget nærmiljø, samfunnet og verden. Gjennom utflukter, samtaler, bilder av steder i landet vi bor. ● Introdusere barna for personer og steder i nærmiljøet for å skape tilhørighet, f.eks ulike arbeidsplasser. ● Gi barna kjennskap til samisk kultur. Ved å markere samenes nasjonaldag ved å lese bøker, se bilder og høre samisk sang.	<ul style="list-style-type: none"> ● La barna oppleve at de kan være med å påvirke fellesskapet gjennom demokratiske avgjørelser og godta avgjørelser tatt av flertallet. ● Vise at barna skal bli sett og hørt, men barna må også erfare at det ikke alltid kan få gjennomslag for det de vil og mener. ● Gi barna innsikt i kulturelt mangfold, ulike levevis og ulike familieformer. ● Se etter dyrespor i skogen, se etter fugler, se på bilder, lese bøker og se på film av dyr og natur i nærmiljøet. ● Gå turer i skogen, til butikken og til kirka.

Natur, miljø og teknologi

Mål:

- ★ Barnehagen skal bidra til at barna blir glade i naturen og får erfaringer som fremmer evnen til å oppholde seg i naturen til ulike årstider.
- ★ Barna skal få et mangfold av naturopplevelser og få oppleve naturen som en arena for lek, undring, utforsking og læring.
- ★ Barna skal legge til rette for at barna kan bli nysgjerrige på naturfenomener og oppleve tilhørighet til naturen.
- ★ Barna skal gjøre erfaringer med bruk av teknologi og redskaper.

Nivå 1 1 - 2 år	Nivå 2 3 - 4 år	Nivå 3 5 - 6 år
<ul style="list-style-type: none"> ● Bidra til at barna blir glade i naturen gjennom erfaringer i naturen til ulike årstider f.eks i nærmiljøet. ● La barna bruke naturen som arena for lek, undring, utforsking og læring. ● Samtale og undre seg sammen med barna om de ulike årstidene og sammenhenger i naturen. ● Oppmuntre barna til å bruke alle sansene i naturen, f.eks lukte på blomster, kjenne på snøen og sølevann. ● Gjøre barna kjent med noen norske dyr, fugler og insekter som de ser rundt seg. ● Se etter tegn og spor i naturen. ● Legge til rette for at barna kan bruke verktøy som kamera, pc og ipad.	<ul style="list-style-type: none"> ● Utforske og eksperimentere med naturfenomener og fysiske lover, f.eks vann til is, flyte/synke. ● Gi barna kunnskaper om bærekraftig utvikling gjennom samtaler og praktisering av hvordan vi kan ta vare på naturen vår. ● Bidra til at barna blir glad i friluftsliv. ● Praktisere miljøvern ute og på turer ved f.eks å ikke kaste søppel eller oppfordre barna til plukke søppel. ● La barna få oppleve hverdagsteknologi som film, ipad, digital fortelling på pc.	<ul style="list-style-type: none"> ● Bidra til at barna blir glade i naturen gjennom jevnlige turer i skogen og nærmiljø. ● Gi barna kunnskap om samspill mellom naturen og mennesker f. eks trærne lager oksygen som vi trenger for å puste. ● Lære barna navnet på noen blomster og småkryp. ● Studere småkryp i forstørrelsesglass og undrer oss sammen. ● Vise enkle eksperimenter med barna.

Antall, rom og form

Mål:

- ★ Barnehagen skal hjelpe barna til å forstå sammenhenger i naturen, samfunnet og universet
- ★ Arbeidet med fagområdet skal stimulere barnas undring, nysgjerrighet og motivasjon til å løse utfordringer og problemer.
- ★ Barnehagen skal legge til rette for at barna skal få erfare og utforske matematiske regler og mønster.
- ★ Barnehagen skal legge til rette for at barna skal få oppdage, utforske og skape strukturer.
- ★ Barna utvikler sin forståelse for grunnleggende matematiske prinsipper og begreper

Nivå 1 1 - 2 år	Nivå 2 3 - 4 år	Nivå 3 5 - 6 år
<ul style="list-style-type: none"> ● Bevisstgjøre matematikken i hverdagen ved å bruke naturlige situasjoner aktivt. ● Skape rom for undring sammen med barna ● La barna rydde, sortere, legge på plass ● Lære barna sanger, rim og regler-gjerne med matematisk innhold ● Lese eventyr og historier som inneholder telling og matematiske begrep, f. eks Bukkene Bruse sammen med barna. ● Telle sammen med barna og støtte deres initiativ til telling. Telle hverandre, leker osv.	<ul style="list-style-type: none"> ● Videreutvikle forståelsen for matematiske begreper som f.eks større/mindre samt plasseringer som over/under, bak/foran, ved siden av først, sist, midten.. ● La barna bli kjent med tallrekka og noen tallsymboler, øve på peketelling. ● Ha bilde med tallsymboler og tilhørende mengder lett synlig på avdelinga ● Bruke hverdagsituasjoner til å flette inn matematiske begreper. ● La barna leke med matematikk i dagliglivet f.eks butikk, penger, billetter, veiing, måling, deling ● La barna bruke enkle spill med terning hvor man gjenkjenner tallmengde på terningen. ● Bruke bøker, spill, musikk, digitale verktøy, naturmaterialer, leker og utstyr for å inspirere til matematisk tenkning sammen med barna. ● Skape rom for undring og problemløsning sammen med barna ● Hjelpe barna å øve på tidsbegreper-i dag, i morgen, etterpå. ● La barna øve på å orientere seg i rommet	<ul style="list-style-type: none"> ● Gi barna mulighet til å lære flere matematiske begreper som lik/ulik, flere/færre enn, kort/lang, tykk/tynn, lett/tung ● La barna øve på å gjenkjenne de geometriske figurene som sirkel, kvadrat, rektangel og trekant. ● Øve på telling fra 1-10, gjenkjenne tallsymbolene fra 0-9, og forstå mengder og enkle regnemåter. ● La barna øve på mengder fra 1-5 opp mot antall ● Tilby materiell/utstyr slik at matematikken kan berike frileken ● Hjelpe å forstå hvor i rekka barnet er, som først, i midten og sist ● La barna øve på logisk tenking ● Hjelpe barna å utvikle forståelsen om tidsbegrep slik at det brukes riktig, samt øve på klokka. ● Skape rom for undring, refleksjon og problemløsning sammen med barna.